

6.14 WANDELING DOOR DE STRATEN, WANDELPAADJES, DOORLOOPJES EN ACHTER OMMETJES VAN NES

Het dorp Nes, met haar leuke winkels, sfeervolle restaurants, eetcafé's en bars heeft een andere kant, zo u wilt een achterkant. Een netwerk van paadjes en idyllische dorpsstafereeltjes, waar je je kunt voorstellen hoe de Commandeurs, de schippers, hun vrouwen en vooral de kinderen leefden in de tijd dat de Commandeurswoningen werden gebouwd. Zo'n netwerk van paadjes die min of meer gekruist lagen op de brede zandpaden waar vroeger de paarden en wagens of koetsjes reden, vind je op meer Waddeneilanden b.v. op Fanö in Denemarken. De paadjes waren niet zo modderig als de veel bereden brede paden, men was er veilig voor op hol geslagen paarden en het was een prachtig speelterrein voor de kinderen. Je ziet de Commandeurs, op zoek naar bemanningsleden voor hun tocht naar het hoge noorden, hier in je fantasie wel lopen in het welvarende Nes van de zeventiende en achttiende eeuw. U wordt hierbij uitgenodigd om op een wandeling door dit pittoreske dorpje een uurtje met hen mee te lopen.

De start van de wandeling is bij Warenhuis van den Brink in de Van Heeckerenstraat in het hart van Nes. Van hier uit loopt u linksaf de Reeweg in en stopt u even om rond te kijken naar het Oude Gemeentehuis, nu The Jewel, Galerie Philadelphia. Dit pleintje, vroeger een grasveldje heette de Afslag. Hier werd de vis geveild door Amelander vissers, en later door vissers die door slecht weer noodgedwongen op Ameland belandden en hun vis bij afslag verkochten. Blijft u aan de linkerkant van de Reeweg. Links en rechts ziet u oude commandeurshuizen, waarin nu een winkel of restaurant gevestigd is. Rechts ziet u het Rijksgebouw: vroeger Kantoor van Rijkswaterstaat, maar ook een pand waar Koningin Wilhelmina of Prins Hendrik logeerden bij een bezoek aan Ameland.

Even verder op nummer 17 staat het Kardinaalshuis, de Amelandse residentie van Kardinaal de Jong.

Tegenover het Politiebureau ziet u het bordje Wiebe Wesselspad geschroefd aan een klein huisje. Wiebe Wessels was walviscommandeur en leefde van 1735 tot 1813. Ook was hij politiek actief: hij was lid van de twaalfraad van Nes.

Het kleine huisje, waarin toen de kookgelegenheid was vanwege de kookluchtjes, hoort bij de uit 1688 daterende Commandeurswoning. Van deze kookhuisjes zijn er weinig bewaard gebleven.

Links hiervan gaat u het Vermaningspad in met pittoreske commandeurshuisjes en vóór u de Vermaning, het kerkje van de Doopsgezinde broederschap. In het voorjaar en begin van de zomer ziet u daar de klaprozen bloeien. Deze Vermaning is het oudste kerkje van Nes.

Het witte huisje, verscholen in een weelderige tuin is het witte freule-huuske. Hier woonde Julia Maria van Heeckeren, geboren op 15 mei 1840 in Nes en overleden op 13 juni 1927. eveneens in Nes Ze was de dochter van grietman en Amelands eerste burgemeester Daniel Wigbold Crommelin baron van Heeckeren en Metje Sybrands Bakker en ligt in Nes begraven op de Algemene Begraafplaats.

Vanuit het Vermaningspad kiest u de weg naar rechts: de Burgemeester Waldastraat met aan beide zijden Commandeurshuisjes, met niet gelijke richels. Mooi het kleinste huisje met één richel op nummer 15.

Aan het eind van de straat rondt u een zonnig plekje, met daarop het standbeeld van de op Ameland geboren Kardinaal de Jong, vooral bekend door zijn onverzettelijke houding tegen de bezetter in WOII. Op deze plek, die uitnodigt om even te gaan zitten staat ook het oude brandspuithuisje, wat soms geopend is en waar men de handpompspuit van weleer kan zien.

Rechts van het standbeeld van Kardinaal de Jong loopt u de Kardinaal de Jongstraat in. Na ca. 50 meter ziet u rechts het gebouw: De Statige Dames, destijds een van de eerste pensions en nu een appartementencomplex. Als u het gebouw bent gepasseerd, ziet u rechts een steegje en staat u oog in oog met een prachtige, 300 jaar oude linde bij een verscholen commandeurswoning. Het is de oudste boom van Ameland.

Vervolgens passeert u de charmante commandeurswoning 'de Vistil'. Vervolgens gaat u na twee winkels gepasseerd te zijn rechtsaf, de Marten Jansenstraat in.

U kijkt aan tegen een commandeurswoning uit 1682 en gaat voor het huisje rechts de van der Stratenweg in. Let op de mooie huisjes om u heen. Na dit gedeelte van de Van der Stratenweg kiest u de Molenweg.

We gaan naar de molen! De Phenix op de Mullensduun (Molensduin), een graanmolen is soms geopend is. De molen werd in 1880 herbouwd, nadat de vorige molen door de bliksem was getroffen en verbrand. De Mullensduun is een geliefde helling voor de kinderen van Nes om met hun slee vanaf te glijden.

Loopt u vanaf de Molen een stukje terug, plm. 25 meter. U vindt rechts tussen de tuin en het schuurtje door een smal ongeplaveid voetpaadje, langs een weilandje richting dorp.

Het komt uit op de Lijnbaan, genoemd naar een touwslagerij, die rond 1830 vlakbij in dit gebied bestond. U gaat echter direct links en neemt het pad 'De Reed'. Recht voor u ziet u een huis uit 1699. Het heeft bogen in rode steen zowel boven de ramen alsook boven het ontspanningsruitje. Verder ook een laag metselwerk in rode steen boven de waterlijsten. Bijna rechtuit gaat u vervolgens om de Hervormde Kerk het Kerkepad in.

Bij de Hervormde Kerk steekt u over naar de Kerkstraat. Kijkt u rond in een dorpsbeeld, zoals dat ook al bestond in de 18^e eeuw. Vervolgens kiest u bij het Commandeurshuisje met jaartal 1796 de Torenschoogte. Op dit pad blijft u ca. 20 meter. Neem dan het paadje links, meteen na het passeren van het commandeurshuisje, het paadje leidt u over de Torenschoogte. U passeert de Toren vervolgens aan haar linkerkant. De toren werd gebouwd in 1664 als zeebaken en verhoogd in 1732. Het is de klokkentoren van Nes.

Hierna kruist u de Torenstraat. Recht voor u loopt u het steegje in links van Restaurant Rixt.

U komt bij de Rixt van Doniaweg aan waar u rechts het oudste huis van Nes uit 1625 ziet met een topgevel, die heel bijzonder is voor Ameland. De gevel is gebouwd in rode, Groninger baksteen. Deze woning is uniek in de Amelander woningbouw. Vroeger konden aan de buitenkant de ramen worden gesloten met houten luiken. De woning haalde het Journaal, toen bij de zware herfststorm in 2013 links en rechts ervan twee zware oude iepen neerstortten en het huisje wonder boven wonder onbeschadigd bleef.

Daar tegenover: commandeurshuisjes met afwijkende richels! De twee witte huizen zijn van latere tijd: links de vroegere Doopsgezinde pastorie en rechts het vroegere burgemeestershuis. U komt links langs een paar commandeurshuisjes en aan de overkant de vroegere Openbare school, wat nu een modezaak is.

Kiest u de Epke van der Geestweg. Voorbij Restaurant Zee van Tijd kiest u links het erg smalle Jan Brouwerpad. Aan het eind van dit pad ziet u een fraai gerestaureerde commandeurswoning, waar Jan Brouwer woonde.

Gaat u rechts de Torenstraat in. Links op de hoek ziet u de voormalige reddingbootschuur. Nog altijd staat op dit makelaarskantoor van nu de naam Koninklijke Noord- en Zuid-Hollandse Redding Maatschappij, waar vroeger de roeireddingboot van Nes stond. Bij Supermarkt de Spar gaat u de Epke van der Geestweg in. Vervolgens kiest u links het smalle Jan Brouwerpad, wat u slingerend langs de achterdeur van het burgemeestershuis brengt.

Links van u stond in de 19^e eeuw de Zeevaartschool, toen onderdeel van de Lagere school van Nes. Als u de Torenstraat weer heeft bereikt, steekt u deze over en belandt u weer op de Torenschoogte. U wandelt links van de toren langs restaurant het Witte Paard. Dit restaurant is genoemd naar het schip van walviscommandeur Marten Jansen. Het verging in 1777 na een heftige storm bij Spitsbergen.

Loopt u door totdat u op het Kerkplein aankomt: hier staat de Nederlands Hervormde Kerk en hier tegenover het van Heeckerenhuis, wat eens de Hervormde Pastorie was. Onder de prachtige oude paardenkastanjes, die in de lente bloeien met weelderige witte bloemen, ziet u links en rechts wat commandeurshuizen. Het is een plek om even tijd te nemen en op een bankje rond te kijken.

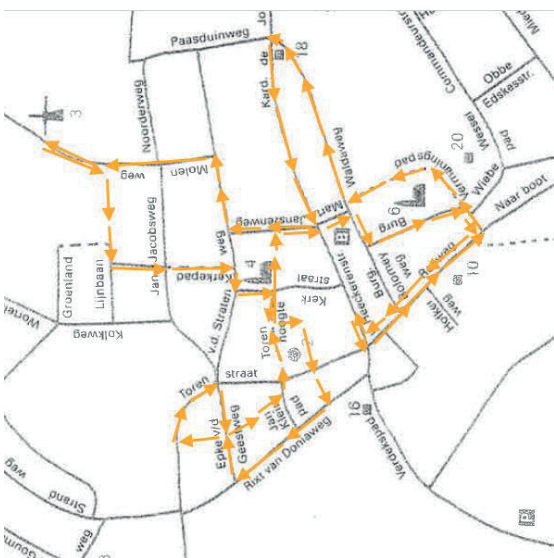
Aan het eind van het pleintje gaat u rechts de Marten Jansenweg in. U steekt de Van Heeckerenstraat over en vervolgt uw weg over de Burgemeester Waldastraat naar rechts.

In dit rustieke straatje, beschermd dorpsgezicht, ziet u aan beide kanten Commandeurshuisjes zoals: 'De Sagenhoek' en het witte huisje Menno.

Aan het eind van de Burgemeester Waldastraat, nadat u de prachtige gerestaureerde woning met jaartal 1731 gepasseerd bent, komt u weer terug op de Reeweg, waar u rechts het voetpad kiest. Het voert u terug naar hartje Nes, waar u aan de rechterkant Warenhuis van den Brink weer ziet waar u uw wandeling begon.

Plattegrond van het centrum van Nes. Om de wandeling te lopen volgt u de pijlen in de aangegeven richting.